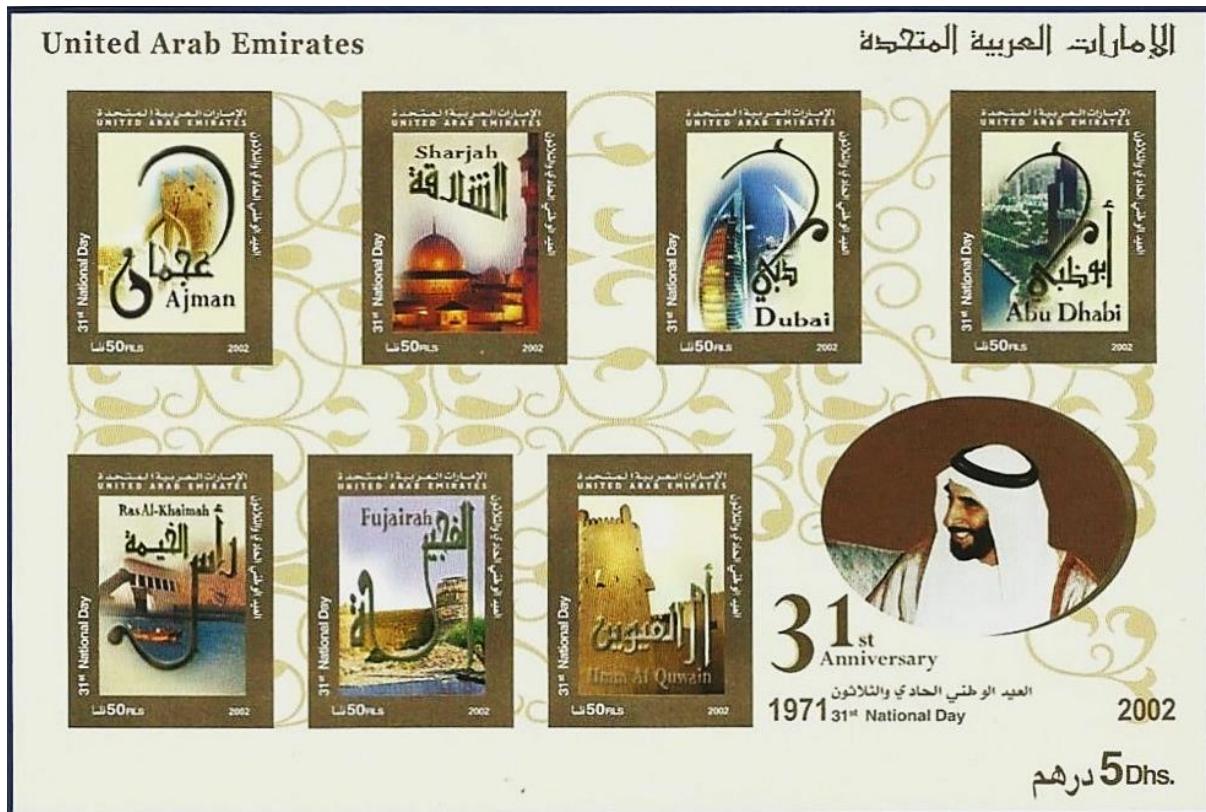

כתר המזרח: איחוד האמירויות בראי הבולאות מתן בר

ב-13 באוגוסט 2020, בערב קיצי וחם, הודיע במפתיע ראש הממשלה **בנימין נתניהו**, כי מדינת ישראל ואיחוד האמירויות סיכמו לכוון ביניהן יחסים רשמיים. ההסכם זכה לשם "הסכם אברהם", על שמו של אברהם אבינו, שהוא דמות בעלת חשיבות רבה גם בקרב הציבור המוסלמי. ואכן, כמו מזג האוויר העונתי, כך גם יחסי ישראל ואיחוד האמירויות הפכו לחמים מיד עם ההודעה הדרמטית על כינון ההסכם.

איחוד האמירויות, או בשמה המלא "מדינת האמירויות הערביות המאוחדות" ובקיצור "מאע"מ", ממקמת במפרץ הפרסי והיא פדרציה של שבע נסיכויות: אבו דאבי, שהיא בירת האיחוד, דובאי, אל-שארג'ה, עג'מאן, אום אל-קוּוּיין, אל-פּוּג'ירה וראס אל-ח'ימה. כל אחת משבע האמירויות נהנית מאוטונומיה פנימית בראשות שושלת שבטית מקומית, ולפדרציה עצמה נשיא ומערכת מוסדות משותפים. לעת זקנה מוריש נשיא האיחוד את השליטה לאחד מבני משפחתו.

שבע הנסיכויות החברות באיחוד האמירויות

ניצניה של הפדרציה טמונים בתחילת המאה ה-19. חופי האמירויות היו באותם ימים כר פורה לפעילות ענפה של פיראטים, והאזור זכה לשם הלא מחמיא "חוף שודדי הים". בריטניה, ששאפה להבטיח את ביטחון השיט בנתיב הימי לכיוון היהלום שבכתר – הודו, כפתה על שליטי האזור לחתום על שורת הסכמים להפסקת השוד הימי. במסגרת ההסכמים התחייבה בריטניה להגן על השושלות המקומיות ולסייע להן מבחינה כספית, אם יתעורר הצורך. כך הפכו האמירויות, ביניהן בחריין וקטר, למדינת

חסות בריטית תחת השם "חוף שביתת הנשק". בשנת 1963 אף פתחה בריטניה את סניף הדואר הראשון שלה באבו דאבי, וערכם של הבולים שהונפקו במדינת החסות נקבעו ב"ביזאת". 100 ביזאת היו שווים באותה תקופה לרופי הודי אחד.

בול מחוף שביתת הנשק משנת 1961 בעל ערך נקוב של 1 רופי הודי

בסוף שנות ה-60 של המאה ה-20 החלו הבריטים בהדרגה למשוך את ידם מהאזור, והאמירויות השונות החלו להנפיק בולים עצמאיים. בשנת 1971 הכריזה בריטניה על הסרת החסות, ושבע האמירויות הכריזו על הקמת איחוד עצמאי, בעוד בחרין וקטר הכריזו על עצמאות בנפרד. אמיר אבו דאבי שיח' זאיד בן סולטאן אאל נהיאן הפך לנשיא הראשון של איחוד האמירויות ול"אבי האומה". מאז מותו בשנת 2004 מחזיקים צאצאיו, בני שושלת נהיאן, בהגה השלטון באיחוד האמירויות.

מייסד איחוד האמירויות ו"אבי האומה" זאיד בן סולטאן אאל נהיאן

להקמת איחוד האמירויות נודעה השפעה ישירה על הבולאות באזור. האמירויות השונות, שנהגו להנפיק בולים באופן עצמאי עד הכרזת העצמאות בשנת 1971, נאלצו לחדול מההנפקות העצמאיות, ומשנת 1973 הוכפפו כלל הנפקות הבולים ל"דואר האמירויות" היושב כיום בדובאי. הבולים החלו לשאת את הכיתוב "איחוד האמירויות הערביות" (UAE – United Arab Emirates), וכל זכר להנפקות עצמאיות טושטש.

מימין: בול שהנפיקה הנסיכות אל-פוג'ירה בשנת 1967, לפני האיחוד. במרכז: בול שהונפק באבו דאבי עם הדפס רכב המשנה את שם המדינה ל"איחוד האמירויות הערביות". משמאל: המיקום הגיאוגרפי של איחוד האמירויות לחופי המפרץ הפרסי – בול משנת 1973.

בשנות ה-60 התגלו מצבורי נפט אדירים באמירויות. מאז תפס הנפט את מקומו של תעשיות הדיג והפנינים, שהיו ענפי הפרנסה המסורתיים באזור במשך מאות שנים, והפך למקור ההכנסה העיקרי של האיחוד. הודות לכספי הנפט שזרמו לידי שליטיה, יכלה איחוד האמירויות הערביות להשקיע השקעה כספית נכבדת בתשתיות ובבינוי במדינה. בשנות ה-90 קבעו חברות בין-לאומיות רבות את המטה שלהן באיחוד

מגדל ח'ליפה בדובאי

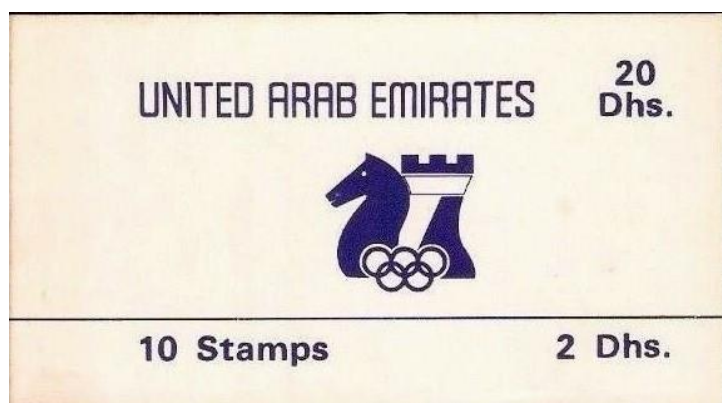
האמירויות בשל המיסוי הנמוך ובשל ההיתרים להעסיק עובדים זרים. הערים הקטנות שאפיינו את המדינה המדברית צמחו למטרופולינים עצומים מלאי גורדי שחקים וכבישים מהירים. מגדל ח'ליפה, הקרוי על שם נשיאה המכהן של האיחוד **ח'ליפה בן זאיד אאל נהיאן**, הינו המגדל הגבוה בעולם ומתנוסס לגובה של 828 מטרים. המגדל על 163 קומותיו הוא אטרקציה תיירותית והפך להיות הסמל הלא רשמי של דובאי.

שליית פנינים הייתה תעשייה מובילה באמירויות עד גילוי הנפט בשטחן.

איחוד האמירויות מקבלת מעת לעת תזכורת לשכונה המסוכנת שהיא מתגוררת בה. שלטון האייתולות באיראן, המרוחקת ממנה 80 קילומטר בלבד, נושף בעורפה של איחוד האמירויות, ובין המדינות ניטש סכסוך ארוך שנים. בפן העדתי, איחוד האמירויות ניצבת לצד סעודיה בחזית הסונית האזורית אל מול איראן השיעית. בפן הגיאוגרפי, איחוד האמירויות מתנגדת בתקיפות לריבונותה של איראן בשלושה איים במפרץ – טונב הגדול, טונב הקטן ואבו מוסא, שאותם כבשה איראן ימים אחדים לפני הכרזת העצמאות של איחוד האמירויות בשנת 1971. שני הצדדים, איראן ואיחוד האמירויות הערביות, תובעים לעצמם את שלושת האיים לאור חשיבותם האסטרטגית

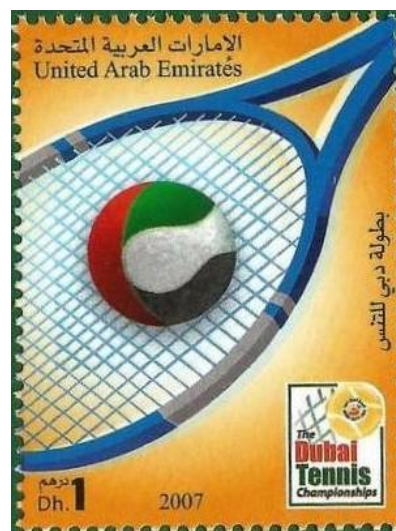
המיוחדת. שלושת האיים ממוקמים בקרבת מצרי הורמוז ובסמוך לנתיבי השיט הבין-לאומיים במפרץ הפרסי ולשדות נפט חשובים באזור.

בשנת 1986 נערכה אולימפיאדת השחמט באיחוד האמירויות, וישראל לא הוזמנה להשתתף. קונטרס בולים.

החשש המשותף מאיראן, לצד אופייה הליברלי היחסי ודבקותה באסלאם המתון ובהתנגדות לפונדמנטליזם אסלאמי, הפכו את איחוד האמירויות ואת ישראל לשותפות אינטרסים. תחת נשיא האמירויות ח'ליפה בן זאיד אאל נהיאן, ובמיוחד תחת יורש העצר הנוכחי **מוחמד בן זאיד אאל נהיאן**, ניהלו שתי המדינות יחסים

כלכליים חשאיים כבר משנות ה-2000. בשנת 2003 השתתפה לראשונה באופן רשמי משלחת ישראלית בכנס של קרן המטבע הבין-לאומית בדובאי. בשנת 2009 נרשמה סערה עולמית כאשר איחוד האמירויות סירבה להעניק אשרת כניסה לטניסאית הישראלית **שחר פאר** ולאפשר לה להשתתף בטורניר הטניס הבין-לאומי השנתי שנערך בשטחה. לבסוף חזרו בהם שלטונות האמירויות, ופאר הפכה לישראלית הראשונה שהשתתפה בטורניר. עם השנים היחסים בין המדינות הלכו והתהדקו, וישראל אף הייתה אמורה להיות מיוצגת בתערוכה העולמית "אקספו 2020" שהייתה אמורה להתקיים בדובאי בחודש אוקטובר אך נדחתה בשנה בשל משבר הקורונה.

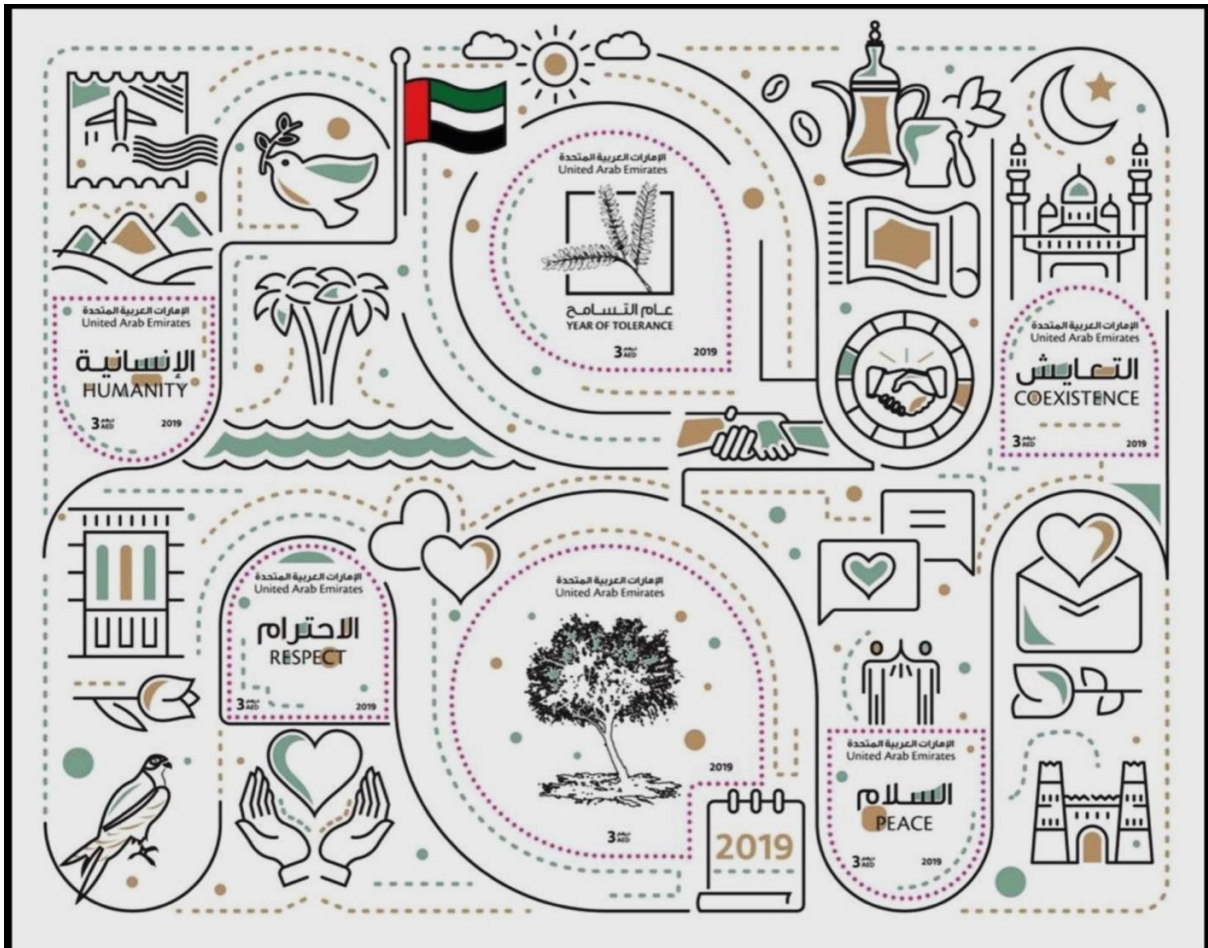

טורניר הטניס השנתי בדובאי

איחוד האמירויות שואפת להציג לעולם אופי פתוח וליברלי, ובאופן טבעי הנפקות בולאיות הן אחת הדרכים לעשות זאת. בשנת 2019, לציון "שנת הסובלנות", הונפקה באמירויות גיליונית מזכרת שעליה מצוינים מגוון ערכים שאיחוד האמירויות חורטת על דגלה: "אנושיות", "כבוד", "דו-קיום" ו"שלום". בגיליונית מופיעה גם יונת השלום עם ענף

של עץ זית בפיה, אולי כמסר ליושבים בציון. יחד עם זאת, יש לזכור כי מדובר במדינה מוסלמית שבה לתושבי המקום אסור לשתות אלכוהול (קיימים מקומות מיוחדים לתיירים המוחרגים מכלל זה), זכויות הנשים בה מוגבלות מאוד, ואת זכויות הקהילה הגאה הס מלהזכיר.

כאמור, כינון היחסים הרשמיים בין ישראל לאיחוד האמירויות הוא שיאו של תהליך חשאי ארוך שנים, וכולנו בציפייה דרוכה למימושו של הסכם זה. ייתכן כי ההתקדמות בשיחות בין המדינות אף תיתן את אותותיה בזירה הבולאית – בין אם בהנפקת בול לציון ההסכם ובין אם במסגרת הנפקה משותפת לשתי המדינות.

שנת הסובלנות

מתן בר הוא בעל תואר שני בלימודי המזרח התיכון מאוניברסיטת תל אביב.
תגובות למאמר יש להפנות למערכת "נושאון".